

Sygn. akt I C 1003/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Sobieraj

Protokolant: Edyta Sobucka

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. [numer KRS (...)]

przeciwko: J. J. [numer PESEL (...)]

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. czynność prawną w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 3 kwietnia 2013 roku pomiędzy W. D. a pozwanym J. J., na podstawie której W. D. darowała pozwanemu J. J. nieruchomości położoną w Ż., oznaczoną w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) - z tytułu przysługującej powódce (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. w stosunku do W. D. wierzytelności o zapłatę kwoty 137.156,60 zł [stu trzydziestu siedmiu tysięcy stu pięćdziesięciu sześciu złotych sześćdziesięciu groszy] - w tym kwoty 119096,98 zł [stu dziewiętnastu tysięcy dziewięćdziesięciu sześciu złotych dziewięćdziesięciu ośmiu groszy] tytułem spłaty kapitału kredytu, wynikającej z poręczenia wekslowego umowy numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej z dnia 31 marca 2009 roku, stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym numer (...) wystawionym przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W. w dniu 2 kwietnia 2013 roku, zaopatrzoną w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13;

II. zasądza od pozwanego J. J. na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 5994 zł [pięciu tysięcy dziewięćset dziewięćdziesięciu czterech złotych] tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Sobieraj

Sygn. akt I C 1003/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. w dniu 28 sierpnia 2013 roku wniosła pozew przeciwko J. J., w którym - po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pozwu - zażądała uznania za bezskuteczną w stosunku do powódki czynności prawnej w postaci umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku zawartej przed J. N. w S., mocą której W. D. darowała pozwanemu J. J. nieruchomości niezabudowaną, stanowiącą działkę gruntu numer (...), położoną w Ż., gmina S., dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą numer (...) - z tytułu przysługującej powódce (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. w stosunku do W. D. wierzytelności o zapłatę kwoty 137.156,60 złotych - w tym kwoty 119096,98 zł tytułem kapitału, wynikającej z zabezpieczenia [poręczenia wekslowego] umowy

kredytu numer (...). Nadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa oświadczyła, że przeciwko W. D. prowadzone jest postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 2 kwietnia 2013 roku numer (...), zaopatrzonej w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13, wynikającego z tytułu zabezpieczenia [poręczenia wekslowego] umowy kredytu numer (...) z dnia 31 marca 2009 roku. Powódka wskazała, że A. D. będący dłużnikiem głównym zawarł z powódką ugodę w zakresie powyższego kredytu, natomiast W. D. odmówiła przystąpienia do ugody i wyzbyła się majątku. Zdaniem powódki - odpowiedzialność A. D. i W. D. ma charakter odpowiedzialności in solidum i z tego względu powódka może dochodzić wierzytelności w stosunku do W. D.. Powódka podała, że W. D. nie posiada majątku wystarczającego do zaspokojenia roszczeń powódki, gdyż jedynym składnikiem jej majątku była nieruchomości niezabudowana, stanowiąca działkę gruntu numer (...), położona w Ż., gmina S., dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą numer (...). Powódka podniosła, że w dniu 3 kwietnia 2013 roku W. D. darowała pozwanemu oznaczoną wyżej nieruchomości.

Powódka wskazała, że w rozpoznawanej sprawie zostały spełnione przesłanki uznania opisanej wyżej czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela określone w art. 527 k.c.. Po pierwsze, powódka podniosła, że na skutek tej czynności doszło do pozbawienia możliwości zaspokojenia jego wierzytelności z majątku dłużniczki, a tym samym powstanie stanu niewypłacalności dłużniczki. Po drugie, powódka oświadczyła, że dłużniczka działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż dłużniczka wiedziała o wypowiedzeniu kredytu i została zawiadomiona o wypełnieniu weksla in blanco. Po trzecie, według powoda - pozwany wiedział o pokrzywdzeniu wierzyciela na skutek dokonania zaskarżonej czynności, przy czym w tym zakresie ma zastosowanie domniemanie z art. 528 k.c. z uwagi na to, że czynność prawna stanowiąca przedmiot powództwa miała charakter nieodpłatny [k. 2 – 3, k. 22v akt].

Pozwany J. J. w odpowiedzi na pozew z dnia 21 października 2013 roku wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Strona pozwana wskazała, że zaskarżona czynność prawna nie doprowadziła do pokrzywdzenia wierzyciela, albowiem wierzytelność powódki w stosunku do W. D. nie jest jeszcze wymagalna. Według pozwanego - W. D. jako poręczyciel odpowiada w takim samym zakresie jak dłużnik główny, zaś na skutek zawarcia ugody pomiędzy powódką a A. D. doszło do rozłożenia jego zadłużenia na raty na okres blisko 10 lat [k. 59 - 60 akt].

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany J. J. jest ojcem W. D..

Bezsporne, a nadto dowody:

- wypis z aktu notarialnego umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku – k. 49 -50 akt;
- zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

W. D. pozostaje w związku małżeńskim z A. D..

Dowody: zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

W dniu 31 marca 2009 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zawarła z A. D. jako kredytobiorcą umowę numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej.

Bezsporne, a nadto dowody: zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

Jedną z form zabezpieczenia spłaty kredytu udzielonego na podstawie umowy numer (...) był weksel własny in blanco wystawiony przez A. D. poręczony wekslowo przez W. D..

Bezsporne, a nadto dowody: zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

W 2012 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wypowiedziała umowę numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej i przedstawiła do zapłaty weksel in blanco wystawiony przez A. D. i poręczony wekslowo przez W. D..

Dowody:

- zeznania świadka W. D. - k. 75 akt;

- bankowy tytuł egzekucyjny (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. numer (...) z dnia 2 kwietnia 2013 roku w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13.

W marcu 2013 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zawarła z A. D. ugodę w sprawie spłaty zobowiązań wynikających z umowy numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej.

Bezsporne, a nadto dowody: zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

W. D. nie wyraziła zgody na zawarcie z nią powyższej ugody.

Bezsporne, a nadto dowody: zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

W dniu 2 kwietnia 2013 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wystawiła bankowy tytuł egzekucyjny numer (...) z tytułu wymagalnego zadłużenia W. D. z tytułu zabezpieczenia umowy numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej z dnia 31 marca 2009 roku, wskazując, że na to zadłużenie składają się:

1/ niespłacona należność główna w wysokości 122130,39 złotych;

2/ odsetki w wysokości 19191,91 za okres od 6 sierpnia 2012 roku do 1 kwietnia 2013 roku naliczone od kwoty niespłaconej należności głównej;

3/ koszty w wysokości 481,72 złotych;

4/ dalsze należne odsetki od dnia 2 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty naliczone od kwoty 122130,39 złotych w wysokości 19 % w stosunku rocznym.

Dowody: bankowy tytuł egzekucyjny (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. numer (...) z dnia 2 kwietnia 2013 roku w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13.

W dniu 3 kwietnia 2013 roku W. D. zawarła z pozwanym J. J. w formie aktu notarialnego umowę darowizny. Na podstawie powyższej umowy W. D. darowała pozwanemu J. J. stanowiącą jej własność niezabudowaną nieruchomość gruntową, położonej w Ż. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,49 hektara, dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Bezsporne, a nadto dowody:

- wypis z aktu notarialnego umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku – k. 49 -50 akt;

- zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13 nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. numer (...) z dnia 2 kwietnia 2013 roku wystawionemu z tytułu wymagalnego zadłużenia dłużnika W. D. - z ograniczeniem odpowiedzialności do kwoty 144.000 złotych.

Dowody: odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13 w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13.

W dniu 21 maja 2013 roku powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. złożyła wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużniczce W. D. na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego numer (...)zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13

Dowody: wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z dnia 17 maja 2013 roku w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13.

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13 doszło do zajęcia wynagrodzenia za pracę dłużniczki W. D. w wysokości 374,60 złotych miesięcznie. Nie ustalono natomiast innego majątku, z którego można prowadzić egzekucję.

Bezsporne, a nadto dowody:

- zajęcie wynagrodzenia za pracę z dnia 13 września 2013 roku w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13;

- zeznania świadka W. D. - k. 75 akt.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi przepis art. 527 § 1 k.c. Zgodnie z dyspozycją powyższego przepisu – „gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć”.

Przepis powyższy kreuje tzw. skargę pauliańską, stanowiącą formę ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. W rozpoznawanej sprawie zostało wykazane przez powoda za pomocą dowodów z dokumentów urzędowych w postaci: bankowego tytułu egzekucyjnego (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. numer (...)z dnia 2 kwietnia 2013 roku i odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13, których autentyczność nie budzi wątpliwości, że powódce przysługuje w stosunku do W. D. wierzytelna wierzytelność o zapłatę kwoty co najmniej 137.156,60 złotych, wynikającą z udzielonego przez W. D. poręczenia wekslowego na wekslu in blanco wystawionego przez A. D. stanowiącego zabezpieczenie umowy kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej numer (...) z dnia 31 marca 2009 roku. Istnienie tej wierzytelności zostało bowiem stwierdzone tytułem wykonawczym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13. Ponadto okoliczność ta znajduje

potwierdzenie w dowodzie z zeznań świadka W. D., która przyznała, że powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zawarła z A. D. jako kredytobiorcą umowę numer (...) kredytu inwestycyjnego dla posiadacza rachunku bieżącego (...) w walucie polskiej, jak również potwierdziła, że jednym z zabezpieczeń spłaty kredytu udzielonego na podstawie umowy numer (...) był weksel własny in blanco wystawiony przez A. D. poręczony wekslowo przez W. D.. Świadek ten potwierdził również, że doszło do wypowiedzenia opisanej wyżej umowy kredytowej, co czyniło wymagalnym zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu kredytu wraz z należnościami ubocznymi. Sąd wziął pod uwagę, że strona pozwana podniosła, że wierzytelność powódki w stosunku do W. D. nie jest wymagalna, albowiem doszło do zawarcia ugody pomiędzy dłużnikiem głównym a powódką, na podstawie której powódka rozłożyła spłatę zadłużenia A. D. na raty. Okoliczność tę uznać trzeba za bezsporną, albowiem wprawdzie powódka nie przedstawiła - pomimo zobowiązania sądu - dokumentu zawierającego treść opisanej ugody, jednak sama w pozwie powołała się na fakt jej zawarcia. W ocenie sądu dokonanie powyższej czynności prawnej nie wpływa jednak na zobowiązanie W. D.. Chybione jest w tym zakresie powoływanie się na przepisy o umowie poręczenia, w szczególności na art. 879 § 1 k.c. Podkreślić bowiem należy, że pomiędzy powódką a W. D. nie została zawarta umowa poręczenia w rozumieniu kodeksu cywilnego, a jedynie doszło do udzielenia przez W. D. poręczenia wekslowego.

Stosownie zaś do dyspozycji art. 30 ustawy z dnia 28 maja 1936 roku – Prawo wekslowe zapłatę weksła można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym co do całości sumy wekslowym lub co do jej części. W myśl art. 32 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zgodnie zaś z art. 47 zd. pierwsze Prawa wekslowego - kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie. Przepisy powyższe – zamieszczone w części ustawy dotyczącej weksła trasowanego na mocy art. 103 wyżej wymienionej ustawy mają odpowiednie zastosowanie do weksła własnego. Oznacza to, że na podstawie weksła wystawionego przez A. D. i poręczonego przez W. D. - powódce jako remitentowi przysługuje roszczenie w stosunku do tej ostatniej osoby o zapłatę sumy wekslowej. Podkreślić jednocześnie trzeba, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny. Oznacza to, że zobowiązanie wekslowe jest oderwane od swej przyczyny prawnej [tzw. causa], stanowiącej gospodarczą przyczynę wystawienia weksła. Innymi słowy - brak, nieważność lub inna wadliwość stosunku kauzalnego nie mają wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. Nie ma wpływu w tym zakresie także okoliczność, że nie został osiągnięty cel, dla którego wystawiono weksel [vide szerzej A. Szpunar: Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2001, s. 28 – 32; A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 1998, s. 273]. Z tego względu posiadacz weksła nie musi wykazywać podstawy gospodarczej zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. Kto dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy, musi tylko przedłożyć dokument weksła, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta.

W doktrynie i judykaturze zgodnie podkreśla się jednak, że abstrakcyjność zobowiązania wekslowego zostaje złagodzona we wzajemnych stosunkach pomiędzy wystawcą a pierwszym wierzycielem wekslowym [remitentem]. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego w wymienionych stosunkach dopuszczalne jest podnoszenie przez dłużnika wekslowego wszelkich zarzutów, także zarzutów osobistych w rozumieniu art. 17 Prawa wekslowego. Dopuszczenie zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, mimo ujmowania czynności prawnych rodzących zobowiązania wekslowe jako czynności abstrakcyjnych, ma uzasadnienie w tym, że konstrukcja czynności prawnej abstrakcyjnej nie pozbawia doniosłości prawnej wadliwości istniejących w zakresie stosunku podstawowego. Nie łączy ona wprawdzie z nimi nieważności czynności prawnej przysparzającej, zakłada jednak, w razie ich wystąpienia, zwrot uzyskanego przysporzenia jako bezpodstawnego wzbogacenia (nienależnego świadczenia). Oprócz tego formułowana jest reguła, zgodnie z którą wierzyciel wekslowy nie może mieć wobec swego bezpośredniego kontrahenta więcej praw niż to wynika ze stosunku podstawowego [vide np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 roku, III CKN 341/00, OSNC 2002/4/50; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1998 roku, II CKN 10/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 93, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 roku, I CKN 215/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 128; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 roku, II CKN 25/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 117; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1929 roku, C 893/29, OSP 1930/1/300; a także A. Szpunar: Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 2001, s. 31, 130 - 137]. Stanowisko powyższe dotyczy zwłaszcza weksli gwarancyjnych, a taki charakter mają z reguły weksle in blanco. W niniejszej sprawie jest

bezsporne, że weksel, z którego strona powodowa wywodzi swoje roszczenie, miał charakter weksla niepełnego w rozumieniu art. 10 Prawa wekslowego, co oznacza, że wystawca takiego weksla może w stosunku do posiadacza weksla będącego remitentem wekslowym podnieść zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem pomiędzy wystawcą weksla a remitentem weksla. Przyjmuje się, że możliwość podniesienia tego rodzaju zarzutów przysługuje także poręczycielom wekslowym. W rozpoznawanej sprawie strona pozwana nie naprowadziła jednak żadnego dowodu, na podstawie którego można było wyprowadzić wniosek, że weksel poręczony przez W. D. został wypełniony niezgodnie z porozumieniem łączącym ją z powódką. Bez znaczenia w tym zakresie pozostaje natomiast fakt, że powódka zawarła z dłużnikiem głównym ugodę w sprawie spłaty długu objętego wekslem, albowiem abstrakcyjny charakter zobowiązań wekslowych powoduje, że zobowiązania poszczególnych dłużników wekslowych są od siebie niezależne.

Niezależnie od tego zauważyć trzeba, że w chwili obecnej nadal jest prowadzona egzekucja przeciwko dłużnicze W. D. na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego numer (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1245/13. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika także, aby doszło do pozbawienia wykonalności opisanego wyżej bankowego tytułu egzekucyjnego albo zmiany lub uchylecia postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 16 kwietnia 2013 roku o nadaniu klauzuli wykonalności temu tytułowi. Na tej podstawie można przyjąć, że wierzytelności stwierdzone bankowym tytułem egzekucyjnym są nadal wymagalne w stosunku do W. D..

Na marginesie rozważań wskazać należy, że przedmiotem ochrony w drodze skargi pauliańskiej mogą być także wierzytelności niewymagalne a nawet nieistniejące w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, na co wskazuje wprost treść art. 530 k.c.

Konkludując, sąd przyjął, że powódka jako wierzycielem W. D. i tym samym jest legitymowany do dochodzenia roszczenia o uznanie dokonanej przez tę dłużniczkę czynności prawnej za bezskuteczną w razie zaistnienia przesłanek określonych w art. 527 k.c. Według powyższego przepisu przesłankami skargi pauliańskiej są:

- 1/ pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową;
- 2/ działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;
- 3/ wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Stosownie do dyspozycji 6 k.c. ciężar dowodu zaistnienia powyższych przesłanek spoczywa na wierzycielu, albowiem on z tych faktów wywodzi skutki prawne.

W rozpoznawanej sprawie zostało wykazane dokumentem urzędowym w postaci wypisu z aktu notarialnego umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku, którego autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, że w dniu 3 kwietnia 2013 roku W. D. zawarła z pozwanym J. J. w formie aktu notarialnego umowę darowizny. Z powyższego dokumentu wynika, że na podstawie umowy darowizny W. D. darowała pozwanemu J. J. stanowiącą jej własność niezabudowaną nieruchomość gruntową, położoną w Ż. oznaczoną w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,49 hektara, dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Z treści powyższej czynności prawnej wynika, że pozwany uzyskał nieodpłatnie korzyść majątkową w postaci prawa własności nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny.

W ocenie sądu nie budzi wątpliwości, że powyższa czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. W myśl art. 527 § 2 k.c. czynność prawna jest bowiem dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem powyższej czynności. W judykaturze i doktrynie prawa cywilnego [vide M. Sychowicz (w:) Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, T. I, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1996, s. 508] zgodnie wskazuje

się, że dłużnik jest niewypłacalny, gdy po dokonaniu zaskarżanej czynności cały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie długów. Innymi słowy, niewypłacalność to aktualny (w chwili orzekania) brak możliwości wywiązywania się ze zobowiązań finansowych. Oznacza on taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika. Dla skorzystania przez danego wierzyciela ze skargi pauliańskiej wystarczy przy tym, że niewypłacalność dłużnika uniemożliwia zaspokojenie wierzytelności tego wierzyciela.

W niniejszej sprawie z zeznań świadka W. D. wynika, że prawo własności nieruchomości gruntowej, położonej w Ż. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,49 hektara, dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą numer (...) stanowiło jedyny wartościowy składnik majątku dłużniczki. Biorąc pod uwagę, że nie zostało wykazane przez stronę pozwaną, że dłużniczka posiadała inne wartościowe rzeczy i prawa majątkowe, uznać trzeba, że dłużniczka dokonując nieodpłatnego przeniesienia prawa własności opisanej wyżej nieruchomości na rzecz pozwanego stawiała się co najmniej niewypłacalna w wyższym stopniu niż była przed dokonaniem tej czynności. Do wniosku takiego prowadzą wyniki prowadzonego przeciwko niej postępowania egzekucyjnego. Z zeznań świadka W. D. oraz dokumentów znajdujących się w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13 wynika, że w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygn. Km 3206/13 doszło do zajęcia wynagrodzenia za pracę dłużniczki W. D., natomiast nie ustalono natomiast innego majątku, z którego można prowadzić egzekucję. Biorąc pod uwagę, że przedmiotem zajęcia jest jedynie część wynagrodzenia dłużniczki w wysokości 374,60 złotych, jest oczywiste, że ten sposób egzekucji nie pozwoli na zaspokojenie wierzytelności powódki.

W konsekwencji uzasadniony jest wniosek, że poprzez zawarcie umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2011 roku, na podstawie której doszło do zbycia przez dłużniczkę W. D. na rzecz pozwanego prawa własności nieruchomości, stanowiącej podstawowy składnik majątku dłużniczki, doszło do pogorszenia sytuacji majątkowej dłużniczki skutkującej jej niewypłacalnością, a w konsekwencji do pokrzywdzenia jej wierzycieli.

Drugą przesłanką, której zaistnienia warunkuje dochodzenia skargi pauliańskiej, jest istnienie po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzycieli. Dłużnik działa zaś ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli. Podkreślić należy, że pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być objęte zamiarem dłużnika. Wystarczy, że dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość pokrzywdzenia musi przy tym istnieć w chwili dokonywania zaskarżanej czynności prawnej. Zauważyć trzeba, że judykaturze [vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 stycznia 1995 roku, AGr 1014/94, OSP 1995/10/206] i doktrynie [vide M. Sychowicz (w:) Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, T. I, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1996, s. 508] panuje pogląd, który podziela sąd orzekający w niniejszej sprawie, że świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela. Wystarczające w tej mierze jest, że dłużnik jest świadomy pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle.

W niniejszej sprawie podstawowe znaczenia ma okoliczność, że dłużnik stał niewypłacalny na skutek dokonania darowizny. W myśl art. 529 k.c. „jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy przypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny”. Domniemanie powyższe oznacza, że wierzyciel nie musi wykazywać, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To na pozwanym spoczywa w takim przypadku ciężar udowodnienia, że dłużnik dokonując darowizny nie zdawał sobie sprawy, że działa z pokrzywdzeniem wierzycieli. W ocenie sądu w rozpoznawanej sprawie strona pozwana nie naprowadziła żadnych obiektywnych dowodów potwierdzających powyższą okoliczność, co pozwala przyjąć zgodnie z domniemaniem wyrażonym w art. 529 k.c., że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Notabene zauważyć trzeba, że dłużnik musiał mieć świadomość, że przez zawarcie umowy darowizny uniemożliwia swoim wierzycielom zaspokojenie się z przedmiotu darowizny, a w konsekwencji – wobec braku innych wartościowych przedmiotów majątkowych – staje się niewypłacalny. Tym samym dłużnik co najmniej godził się na pokrzywdzenie swoich wierzycieli. Podkreślenia wymaga, że nie ma w tej

mierze znaczenia okoliczność, że do wszczęcia egzekucji przeciwko W. D. doszło po zawarciu umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku. Z dowodów z zeznań świadka W. D. wynika bowiem, że musiała już wcześniej wiedzieć o wypowiedzeniu umowy kredytu i powstaniu zadłużenia z tego tytułu, skoro jej głównym dłużnikiem był jej mąż, zaś bank wystąpił w stosunku do niej z propozycją zawarcia ugody w sprawie spłaty zadłużenia. Z tego względu dłużniczka w dacie zawarcia umowy darowizny musiała swoją świadomością obejmować istnienie wierzytelności powódki i zakładać, że przez zawarcie umowy darowizny uniemożliwia powódce zaspokojenie się z przedmiotu darowizny.

Ostatnią przesłanką, której istnienie warunkuje dochodzenia skargi pauliańskiej, jest posiadanie przez osobę trzecią, która uzyskała korzyść majątkową na podstawie czynności dokonanej przez dłużnika, wiedzy o tym, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, ewentualnie możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się o tym. Podkreślenia jednak wymaga, że spełnienie powyższej przesłanki nie jest konieczne w przypadku określonym w art. 528 k.c. Przepis ten stanowi, że „jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności prawnej za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli”. Biorąc pod uwagę, że w niniejszej sprawie pozwany nabył prawo własności nieruchomości nieodpłatnie, nie jest istotne dla oceny zasadności roszczenia powódki, czy pozwany wiedział, że dłużnik dokonując zaskarżonej czynności działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Niezależnie od tego, trzeba zauważyć, że z uwagi na to, że pozwany jest ojcem dłużniczki, czyli osobą pozostającą z nią w bliskich stosunkach należy zgodnie z treścią art. 527 § 3 k.c. domniemywać, że wiedział on, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i to domniemanie nie zostało w żaden sposób obalone, gdyż odmienne zeznania świadka W. D. nie zasługują na wiarę.

Konkludując uznać należy, że w niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki warunkujące dochodzenie przez powoda roszczenia o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, co czyni powództwo w niniejszej sprawie zasadnym.

Sąd czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów znajdujących się w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Mateusza Kowalskiego o sygnaturze akt KM 3206/13 w postaci tytułu wykonawczego -to jest bankowego tytułu wykonawczego z dnia 2 kwietnia 2013 roku, wniosku o wszczęcie egzekucji z dnia 26 września 2012 roku, zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z dnia 4 czerwca 2013 roku, zajęcia wierzytelności z dnia 4 czerwca 2013 roku, zajęcia wynagrodzenia za pracę, pisma komornika z dnia 4 czerwca 2013 roku, postanowienia komornika z dnia 28 czerwca 2013 roku, albowiem dowody te okazały się przydatne dla ustalenia istnienia wierzytelności powoda ich wymagalności, etapu dochodzenia tych wierzytelności oraz stanu majątkowego dłużniczki. Sąd oparł się także na dowodach z dokumentów w postaci odpisu księgi wieczystej i wypisu z aktu notarialnego umowy darowizny z dnia 3 kwietnia 2013 roku, gdyż dokumenty te okazały się przydatne dla ustalenia stanu prawnego nieruchomości położonej w Ż. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...) oraz zawarcia przez pozwanego umowy darowizny z W. D. i treści tej czynności prawnej.

Podkreślić trzeba, że autentyczność i wiarygodność powyższych dokumentów nie budzi wątpliwości, a ponadto żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności ani treści.

Sąd oddalił natomiast wniosek oddalić wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z kserokopii dokumentów w postaci zawiadomienia poręczyciela wekslowego z dnia 10 października 2012 roku i wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z kserokopii umowy kredytu z dnia 31 marca 2009 roku, albowiem kserokopie dokumentów nie mają mocy dowodowej. Sąd nie mógł także zobowiązać powódki do złożenia oryginału umowy kredytu z dnia 31 marca 2009 roku z uwagi na obowiązującą w tym zakresie tajemnicę bankową.

Sąd za podstawę ustaleń faktycznych przyjął także zeznania świadka W. D. w zakresie istnienia i tytułu wierzytelności powódki oraz treści czynności prawnej zawartej z pozwanym, a także jej sytuacji majątkowej. Sąd nie dał natomiast wiary tym zeznaniom w tej części, w jakiej świadek negowała wiedzę pozwanego o istnieniu zobowiązania dłużniczki wobec powódki oraz przedstawiała motywy dokonania zaskarżonej czynności. Z punktu widzenia zasad logiki i doświadczenia życiowego nie można uznać za wiarygodne, że dłużniczka bez istotnego powodu dokonuje darowizny

jedynego istotnego składnika swego majątku na rzecz swego ojca - w sytuacji, gdy już wówczas znajdowała się ona w trudnej sytuacji życiowej i majątkowej, a zarazem nie informuje ojca o swej sytuacji.

W tym stanie rzeczy powództwo o uznanie czynności za bezskuteczną w stosunku do powoda okazało się w całości zasadne co znalazło odzwierciedlenie w punkcie I sentencji. Sąd jedynie doprecyzował w sentencji orzeczenia oznaczenie zaskarżonej czynności oraz oznaczenie wierzytelności powoda stanowiącej przedmiot ochrony. W ocenie Sądu taka zmiana treści dochodzonego przez powoda roszczenia mieści się w granicach żądania pozwu i nie stanowi naruszenia dyspozycji art. 321 § 1 k.p.c., albowiem wprowadzone zmiany miały jedynie charakter redakcyjny [vide podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 1991 r., II CR 63/91, OSP 1992/ 2/38].

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie poniesione przez nią koszty procesu niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

W rozpoznawanej sprawie uznać należy, że powódka wygrała sprawę w całości i przysługuje mu od pozwanego zwrot wszystkich poniesionych kosztów procesu, które wyniosły kwotę 5994 złotych, na którą to kwotę składała się wyłącznie opłata sądowa od pozwu.

Z tego względu orzeczono jak w punkcie II sentencji.

Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Sobieraj